

IZ TUJIH REVIJ

POMOČ MATERAM TRPINČENIH OTROK V IZRAELU

Hamita Zimrim, Do Nothing but Do Something: the Effect of Human Contact with the Parents of Abusive Behaviour, British Journal of Social Work, 14, 1984, št. 5, str. 475-485.

V Izraelu so se s problemi trpinčenih otrok začeli ukvarjati šele pred nekaj leti. Vendar se strokovnjaki na tem področju še vedno ukvarjajo s pravnimi in administrativnimi problemi, ki so jih drugod že razrešili. Ti nerazrešeni problemi so tudi vzrok za to, da trpinčeni otroci v Izraelu še niso zaščiteni. Med nerazrešene probleme sodijo:

1. ni jasnih zakonskih kriterijev glede primerov trpinčenih otrok,
2. preveč previdnosti pri odločanju, ali predati določene primere sodišču,
3. ni sankcij za strokovnjake (tudi zdravnike), ki ne prijavljajo sumljivih primerov trpinčenja otrok,
4. ni zadovoljivega sistema obravnave, ni ustreznih strokovnjakov in možnosti izobraževanja.

Posledica tega je, da mnoge otroke, ki so jih zdravili v bolnišnicah zaradi fizične zlorabe pošljejo domov, ne da bi uporabili kazenske sankcije in tako zaščitili otroka. Zaradi takšnega stanja se je Društvo za zaščito otrok v Izraelu odločilo, da izvede kratko raziskavo, katere namen je bil: pomagati otrokom, ki bi brez te raziskave ostali brez pomoči: proučiti možnosti obravnave v primerih, ko ni za to usposobljenih strokovnjakov. Glavni cilj študije pa je bil eksperimentalno proučiti, ali lahko le

človeški stik brez vnaprej določenega cilja obravnave ali tehnike privede do spremembe v vedenju mater trpinčenih otrok in kakšni so pri tem elementi obravnave.

Vzorec je zajel 40 mater (razdeljenih v eksperimentalno in kontrolno skupino) katerih otroci so bili hospitalizirani zaradi poškodb ob pretepanju. Da bi lahko proučevali spremembe vedenja teh mater, so zbrali nekatere podatke o vedenju mater pred eksperimentom. Te podatke so zbrali s pomočjo medicinske sestre v bolnici in socialne delavke. Stike z materami so vodile prostovoljke, ki so živele v istih soseskah kot matere in ki so izhajale iz podobnega socialnega okolja. Nobena od prostovoljk ni imela strokovne izobrazbe. Pred začetkom obravnave so jim povedali, da so ženske, ki jih bodo obiskovale, v stiski; mnoge so osamljene in potrebujejo prijateljsko družbo. Vloga prostovoljk je bila opredeljena kot vloga prijateljice in ne terapevtke. Matere so obiskovale tri mesece trikrat tedensko po tri ure. Ob obiskih so jim tudi delno pomagale pri gospodinjskih opravilih.

Pričakovali so, da se bo po intervenciji vedenje mater do otrok spremenilo. Spremembe v vedenju mater so merili takoj po posegu ter še enkrat 3 mesece kasneje. Rezultati so pokazali, da je poseg vsekakor imel vpliv na vedenje mater. V eksperimentalni skupini so vse razen ene matere spremenile vedenje, v kontrolni pa le ena. Odgovor na to bi lahko iskali v dejavnikih, ki so sestavni del vsakega človeškega stika. Matere so v intervjuju ob koncu poskusa navedle predvsem tri glavne vzroke: socialni nadzor, pozornost ter občutek razbremenitve, predvsem pri gospodinjskih opravilih.

Ob drugem merjenju tri mesece kasneje pa so bili rezultati povsem drugačni. Vse matere so zopet prevzele prejšnji vzorec vedenja, kar dovolj nazorno kaže, da socialni stik kot tak nima nobene terapevtske moči oz. da je učinkovit le toliko česa kolikor traja.

Vsakdo bi lahko trdil, da je terapija, katere učinek ne traja potem, ko je posega konec, nepotrebna in nekoristna. Avtorica prispevka pa meni, da socialni stik kot sredstvo obravnave kljub raznim omejitvam zasluži večjo pozornost. K temu jo navajajo različni razlogi, kljub temu, da učinki niso trajni.

1. Strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problemi trpinčenih otrok vedo, kako zelo težko je spremeniti vedenje staršev. Tudi pri najbolj učinkovitih metodah, ki jih poznamo, uspeh ne presega 50 odstotkov. Zato lahko v primerih, ko nimamo drugih možnosti, uporabimo tudi to metodo, čeprav njen učinek ni trajen.
2. Drugi razlog, ki lahko opraviči uporabo socialnega stika, so nujni primeri. Dogaja se, da včasih ne moremo takoj oceniti, kakšna terapija je potrebna in kdo jo bo izvajal; otrok pa je v nevarnosti in potrebuje takojšnjo pomoč. V takšnih primerih lahko takoj pošljemo v družino ogroženega otroka osebo, ki naj bi vzpostavila stike s starši. Cilj tega posega je torej preprečiti nadaljnje trpinčenje otroka že pred samim terapevtskim posegom, ne da bi otroka odstranili iz družine.
3. Razlog, ki tudi opravičuje uporabo socialnega stika, je pomanjkanje oz. nedostopnost strokovnega osebja. Pri tem nam lahko pomagajo mnogi ljudje v skupnosti, ki so pripravljeni sodelovati prostovoljno: člani raznih mladinskih organizacij ali upokojenci. Ti nam lahko tudi pomagajo pri

odkrivanju takšnih rizičnih družin, oz. pri zagotavljanju strokovne pomoči tistim, ki jo resnično potrebujejo.

4. S finančnega vidika je takšna pomoč tudi zelo poceni. Če-tudi so prostovoljci za svoje delo delno nagrajeni, so stroški veliko nižji, kot če bi plačevali strokovnjake.
5. Neprofesionalna pomoč staršem trpinčenih otrok ima lahko poleg koristi za starše tudi zelo pozitiven vpliv na pro-stovoljce same, upokojence, mlade, ki potrebujejo konst-ruktivnih dejavnosti, gospodinje itd.

Lidijs Kunič